

PREEKSCHETS JEMEN

Nahum 1:1-10 (NBV)

¹ Profetie over Nineve. Boek van het visioen van Nahum uit Elkos.

² De HEER is een wrekende God,
Hij duldt niemand naast zich.
De HEER is een woedende wreker,
de HEER wreekt zich op zijn tegenstanders,
Hij richt zijn toorn op zijn vijanden.

³ De HEER is geduldig, maar zeer sterk,
Hij laat nooit iets ongestraft.
De HEER gaat zijn weg door storm en wervelwind,
wolken zijn het stof van zijn voeten.

⁴ Hij verheft zijn stem tegen de zee en legt haar droog,
de rivieren laat Hij verdrogen.
Verwelkt zijn Basan en Karmel,
ook Libanons bloesem – verwelkt.

⁵ Bergen beven voor Hem,
heuvels wankelen,
de aarde rijst voor Hem op,
de wereld met al haar bewoners.

⁶ Wie houdt zich staande in zijn toorn?
Wie houdt stand in de gloed van zijn woede?
Zijn woede is als een laaiend vuur,
rotsen spatten voor Hem uiteen.

⁷ De HEER is goed,
een vesting in tijden van nood,
Hij kent wie bij Hem schuilen.

⁸ Maar zijn vijanden jaagt hij het duister in,
met een vloedgolf verwoest Hij hun stad.

⁹ Wat denken ze tegen Hem te ondernemen?
De HEER verijdelt hun plan,
Juda wordt geen tweede keer bedreigd.

¹⁰ Al sluiten ze zich aaneen als een doornhaag,
al zijn ze overmoedig door de drank,
ze worden als droge stoppels verbrand.

Achtergronden Nahum

- De naam 'Nahum' betekent 'hoop'. Hoewel het veel gaat over de wraak van God, is deze profetie ten diepste een boodschap van bemoediging voor Gods volk.

- Vermoedelijk geschreven tussen 660-630 v.Chr., nog (net) op het hoogtepunt van de macht van het Nieuw-Assyrische Rijk.
HSV-SB¹: 'Het enorme Assyrische Rijk was gegrond op bloedvergieten en moordpartijen, wreedheid en martelingen, vernietiging, plundering en verbanningen zoals zelden in de geschiedenis zijn voorgekomen.'
- Literaire stijl: profetie in de vorm van een grote spotrede, oorlogspoëzie.
HSV-SB: 'De gebruikte beelden en motieven verwijzen voortdurend naar militaire handelingen (waarbij God afgebeeld wordt als een Goddelijke strijder).'
- Kernvers is Nahum 1:7: 'De HEER is goed, een vesting in tijden van nood, Hij kent wie bij Hem schuilen' (NBV).
HSV-SB: 'De Heere van de geschiedenis is tot een 'vesting' voor 'hen die tot Hem hun toevlucht nemen'. Hij kan allerhande problemen in hun persoonlijk leven oplossen. Hij heeft machten verslagen die veel groter zijn dan Assyrië. Hij schenkt aan de Zijnen volkomen verlossing en rechtvaardiging.'
- Toespelingen op teksten uit onder andere Exodus, Jesaja, Micha en Habakuk en het ontbreken van de namen Nineve en Assyrië in hoofdstuk 1 suggereren dat deze profetie niet alleen gaat over de val van Assyrië. Het is een beeld van hoe God een einde maakt aan alle gewelddadige wereldrijken, machten en systemen.

Exegetische notities

Vers 1: De geschiedenis van Assyrië gaat heel ver terug: de stad Assur bestond al rond 5000 v.Chr. De eerste machthebber op aarde, Nimrod, was een afstammeling van Cham, een zoon van Noach, en trok naar deze stad toe. Daarna stichtte hij Nineve, dat pas de hoofdstad van het Assyrische Rijk werd onder Sanherib, eind achtste eeuw. Als voorbeeld voor alle gewelddadige, goddeloze rijken is Assyrië heel geschikt: het is een van de machtigste en wreedste machten in de geschiedenis van de mensheid geweest. Als God hier al zo definitief mee afrekenet, kan Hij dat met alle vijandige machten en krachten doen.

Vers 2: Tot drie keer toe wordt God hier een 'wreker' genoemd. Voor ons komt dat misschien wat agressief over en voelt het daarom ongemakkelijk. Het is dus van belang om dit goed te proberen te begrijpen, tegen de achtergrond van het hele boek in zijn historische context. Assyrië heeft Israël en andere volkeren decennialang getiranniseerd. Het had daar ook het mandaat van God voor gekregen, als straf over de zonde van (Noord-)Israël. Echter, het is zijn mandaat te buiten gegaan en heeft excessief geweld gebruikt en is het geweld gaan verheerlijken. Voor God is dit niet alleen zonde tegen de onderdrukte mensen maar ook tegen Hemzelf; het geweld gaat bovendien gepaard met afgoderij en seksuele perversie (3:4). Om die redenen grijpt God in en neemt Hij het op voor zijn onderdrukte volk (en de andere volkeren die onder Assyrië geleden hebben, 3:19) en voor de eer van Zijn naam (Hij is een 'jaloers' God en geeft zijn eer aan niemand anders). Hij zal een einde maken aan dit goddeloze, gewelddadige en grenzeloze rijk. God wreekt zich op zijn vijanden en de vijanden van zijn volk. Hij komt op voor alle onderdrukten, voor allen die lijden onder het geweld van de machten van de aarde.

Vers 3: Hier horen we de echo van een van de eerste beschrijvingen van God in de Bijbel, Exodus 34 vers 6 en 7: 'De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die schuld, misdaad en zonde vergeeft, maar niet alles ongestraft laat en voor

¹ Studiebijbel van de Herziene Statenvertaling.

PREEKSCHETS JEMEN

de schuld van de ouders de kinderen en kleinkinderen laat boeten, en ook het derde geslacht en het vierde.' Gods geduld betreft hier vooral het uitstel van zijn oordeel. Het geweld en het lijden kunnen voor ons mensen (te) lang doorgaan, maar dat betekent niet dat de daders ongestraft blijven. God beheerst zich, reageert niet impulsief of overhaast. Hij velst een rechtvaardig oordeel en geeft een passende straf. Die laat soms op zich wachten, maar God laat de schuldige niet vrijuit gaan. Als Hij komt om te oordelen, is het als het voortrazen van een geweldige tornado. Mogelijk is dit ook een toespeling op hoe de heidenen de storm verafgoodden en laat het zien dat God daar ver boven staat.

Vers 4: Ook uit dit vers blijkt dat God boven de geschapen werkelijkheid staat. Hij kan zeeën en rivieren doen opdrogen, wat het einde van de vruchtbaarheid betekent. Zelfs de beroemdste en mooiste landbouwgronden en bossen zullen dan dor en doods worden. Dat treft zowel het gebied van de Israëlieten (Karmel), het gebied ten oosten van de Jordaan alsook de befaamde bossen van Libanon.

Vers 5: Niets houdt stand tegen de grote woede van God, zelfs niet onwrikbaar geachte bergen en heuvels. Worden hier aardbevingen en uitbarstende vulkanen beschreven? Zelfs de hele aarde met daarop haar bewoners wordt erdoor geschud.

Vers 6: Met drie verschillende woorden wordt Gods woede beschreven en ze wordt vergeleken met vuur en met een kracht die rotsen doet splijten. Zo wordt de toorn van God sterk benadrukt. Retorisch vraagt de schrijver wie hier nog tegen opgewassen is. Deze God verdient het grootste ontzag, zoals ook in het Nieuwe Testament wordt onderwezen, waar Hij eveneens een 'verterend vuur' genoemd wordt (Hebreeën 12:29).

Vers 7: Te midden van al het geweld van Gods oordeel, klinkt nu hoopvol en zeker dat God goed is. Degenen tegen wie Gods woede niet gericht is, biedt Hij een schuilplaats, een vesting aan. Zij zullen niet omkomen door het oordeel over de goddelozen en geweldenaars. Het betreft hier ten diepste het laatste oordeel op de 'dag van de Heer', de dag der benauwdheid. Voor de tijd van Nahum ging het echter om de val van Assyrië. Zo krijgt de universele strekking van dit vers in elke tijd haar eigen specifieke toepassing. Wie bij God schuilen worden door Hem gekend. God gaat met hen een persoonlijke relatie aan, Hij zorgt voor hen. Dit gaat in elk geval over de leden van Gods volk die Hem trouw gebleven zijn, maar Gods goedheid reikt naar allen die vredelievend en oprecht zijn.

Vers 8-10: Het oordeel van God is zo overweldigend als een tsunami en Gods vijanden hebben geen schijn van kans om zich te herpakken. Assyrië is van het wereldtoneel weggevaagd. En omdat dit tevens een voorafbeelding is van het laatste oordeel: van de satan, de demonen en alle goddelozen zal uiteindelijk ook niets overblijven.

Focus (wat wil je zeggen?)

God maakt als een grote strijder een einde aan alle kwade machten, daarom moeten ook wij ons blijven verzetten tegen gewelddadige systemen en krachten.

Functie (wat wil je bereiken?)

De luisteraar besluit zich niet neer te leggen bij het kwaad in de wereld (oorlogsgeweld, onderdrukking en humanitaire crises), in het bijzonder als het gaat om de situatie in Jemen.

Hoofdlijn van de preek

Spanning

God treedt in Nahum op als een strijder die wraak neemt op zijn vijanden. Dit beeld staat ver van ons af omdat we niet bekend zijn met oorlogsgeweld in onze directe omgeving. We zijn geneigd uit te gaan van de goede intenties van de ander, denken dat we alles met dialoog en diplomatie kunnen oplossen en keuren het gebruik van geweld af. Kan het zijn dat we het kwaad onderschatten?

Diagnose

De Bijbel constateert nuchter dat er een tegenstander van God is, de duivel of satan. Hij is door en door slecht en kenmerkt zich door zonde, misleiding en geweld. Om niet ontdekt te worden, vermomt hij zich echter als een engel van het licht. Daardoor hebben we hem vaak niet door en wordt zijn bestaan door veel mensen ontkend, gebagatelliseerd en belachelijk gemaakt. Zo krijgt het kwaad alle ruimte, zonder dat we het in de gaten hebben en ons ertegen verzetten.

Toelichting

Hoewel de Bijbel geen onnodige details geeft en niet uit is op sensatie of speculatie, wordt het bestaan en de aard van de duivel duidelijk geleerd. Daarbij moet gedacht worden aan teksten als Johannes 8:44; 1 Johannes 3:8; Openbaring 12:9; 1 Petrus 5:8 (vgl. Nahum 2:12, 13); 2 Korinthiërs 2:11; 2 Korinthiërs 11:14. Het verdorven karakter van Assyrië wordt treffend verbeeld in Nahum 3:4.

Evangelie

God grijpt in! God zal wraak nemen op zijn vijanden. De schuldige gaat niet vrijuit. De Heer maakt een einde aan de onderdrukkers, eens en voor altijd. Niets en niemand zal God kunnen tegenhouden wanneer Hij komt om te oordelen en recht te doen aan de onderdrukten. Ook al is het einde van geweld, duisternis en lijden nog niet in zicht, we kunnen er zeker van zijn dat God er wel degelijk een einde aan zal maken! De dood en opstanding van Christus, waarmee Hij de machten van het kwaad heeft overwonnen, is hiervoor de garantie (zie onder andere Kolossenzen 2:15).

Toelichting

Dat is goed nieuws voor de miljoenen mannen, vrouwen en kinderen die als slaven werken in industrie en prostitutie. Dat is goed nieuws voor kindsoldaten en voor de slachtoffers van mensenhandel, mishandeling en misbruik. Dat is goed nieuws voor iedereen die lijdt onder de legers van regeringen en rebellen, in Jemen en elders in de wereld. Er komt een keer een eind aan! God grijpt in!

Toepassingen

De boodschap van deze preek kan op verschillende manieren toegepast worden:

1. De luisteraar raakt biddend betrokken bij de mensen in Jemen, vanuit de zekerheid dat God aan de kant van de verdrukten staat en ook genadig wil zijn voor de onderdrukkers.
2. De luisteraar raakt biddend en handelend betrokken bij de mensen in Jemen. Door hen te helpen overleven met voedselpakketten, met een bijdrage via collecte of bank, werpt hij een dam op tegen het kwaad van de burgeroorlog en geeft hij de Jemenieten hoop op een betere toekomst.
3. De luisteraar raakt biddend en handelend betrokken bij de mensen in Jemen en informeert bij Dorcas naar concrete mogelijkheden om zich voor hen in te zetten.

PREEKSCHETS JEMEN

Illustraties

De oorlog ontwend

Als inleiding kan verduidelijkt worden hoe wij in Nederland de oorlog en de oorlogstaal ontwend zijn, met het verhaal van Ghada (zeg: 'Rada') Sukkar. Ghada is voormalig landendirecteur van Irak voor Dorcas. Zij schreef de roman *Koffie met kardemom*, een familiegeschiedenis die zich afspeelt in haar land van herkomst, Irak. Zij woonde nog niet lang in Nederland, toen de Verenigde Staten besloten dictator Saddam Hussein ten val te brengen. Haar Nederlandse collega's en kennissen leken niets te begrijpen van de situatie. 'Hoe kunnen jullie zo'n dictator accepteren?', vroegen zij en: 'Waarom zijn jullie voor militair ingrijpen, oorlog is toch niet goed?' Zij realiseerden zich niet hoe meedogenloos Saddam zijn eigen bevolking onderdrukte en hoe de meeste Irakezen geen andere uitweg zagen dan militaire actie.

Strategie van het kwaad

In zijn nieuwste boek *Het vergeten evangelie* geeft Reinier Sonneveld een verhelderende analyse van hoe het kwaad te werk gaat. De strategie is om zichzelf voor te stellen als goed, noodzakelijk en normaal. Reinier geeft hier diverse voorbeelden van en vertelt onder andere dit verhaal: 'Journalist Joris Luyendijk verbleef na de wereldwijde financiële crisis van 2008 enkele jaren in The City, de wijken in Londen waar de invloedrijkste bankiers wonen. Hij interviewde, meestal strikt geheim, honderden van hen en merkte dat vrijwel niemand berouw voelde over de crisis – die toch letterlijk biljoenen had gekost, waardoor elke lezer van dit boek vele duizenden euro's is misgelopen, en indirect zijn er tienduizenden stergevallen aan verbonden – maar er was nauwelijks iets veranderd. Hooguit was de omerta, de onderlinge zwijgplicht, nog sterker geworden. Verder vond iedereen zijn of haar gedrag logisch, begrijpelijk, verstandig, noodzakelijk.'²

Het kwaad moet zich vermommen om te kunnen bereiken wat het wil. Als het zich openlijk zou manifesteren, zouden de meeste mensen er niets mee te maken willen hebben. Door zich voor te doen als goed, nodig en normaal, hebben degenen die kwaad bedrijven niet door dat ze iets verkeerd doen. De machthebbers van Assyrië hebben misschien gemeend dat het goed was een ontwikkeld en welvarend rijk te bouwen, dat zij recht hadden op uitbreiding van hun gebied (normaal) en dat hun goden dit van hen eisten en achter hen stonden (nodig).

Impact van de voedselhulp

Achmed

Zoals zoveel anderen, heeft Achmed zijn baan verloren door de burgeroorlog. Daardoor is hij niet langer in staat om de medicijnen voor zijn dochter te betalen. Zij lijdt aan een vorm van hersenatrofie (dat wil zeggen dat de hersenen kleiner worden door een tekort aan de benodigde voedingsstoffen). Onze coördinator vertelt: 'Ik herinner me ons gesprek. 'Ik verlies de hoop doordat ik niet in staat ben om mijn familie van voedsel te voorzien en mijn dochter de noodzakelijke behandeling te geven. Haar toestand verslechtert en de beroertes nemen toe.' Hier heb ik veel over nagedacht: ik wilde hem zo graag een beetje hoop geven, door mijn geloof in God en de principes van waaruit wij werken. Hij zou ons kunnen helpen met de voedsel-distributie. Dus heb ik hem gevraagd of hij voor ons zou willen werken, voor een dagelijkse vergoeding. Hij was hier enorm blij mee omdat hij op deze manier in staat werd gesteld om voldoende geld te verdienen voor een behandeling voor zijn dochter. Door onze hulp is het leven van Achmed in belangrijke mate verbeterd. Hij heeft weer hoop en vertrouwen en voelt zich niet langer machteloos.'

² Sonneveld, Reinier, *Het vergeten evangelie. Het geheim van Jezus verandert alles.* (Amsterdam, Buijten&Schippersheijn, 2018), p. 36.

PREEKSCHETS JEMEN

Arwa

Arwa vormt samen met haar tien kinderen een gezin. Ze heeft voor de oorlog haar man verloren en daardoor is hun situatie moeilijker geworden. De oorlog heeft hun dorp bereikt en er is daar gevochten. Een van Arwa's kinderen is geraakt door een verdwaalde kogel en is daardoor overleden. Twee andere kinderen zijn geraakt door een ontploffende granaat, terwijl zij op zoek waren naar werk. Een ander kind heeft hierdoor zijn been verloren. Arwa tobde zich af voor haar kinderen en het lijden werd elke dag erger. Ze kwam op het punt dat ze wenste dat ze allemaal dood waren, zodat hun lijden snel voorbij zou zijn. De armoede was te diep, de honger te sterk en de onzekerheid te groot geworden. 'We hadden gehoord over enkele organisaties die voedsel verstrekten maar dat maakte voor ons niets uit, omdat daarvan niets ons dorp of ons gezin bereikte. Tot deze keer. Dit voedselpakket is gekomen en met het voedsel heeft ons huishouden blijdschap ontvangen. Dit voedselpakket heeft absoluut een rol gespeeld in het verminderen van ons lijden. Dank jullie wel en dank aan alle mensen die dit mogelijk gemaakt hebben!'

Muneer

'Dit is mijn verhaal. Mijn naam is Muneer Saeed Naser. Ik woon in het dorp Al-Hittaf, samen met mijn gezin: mijn vrouw, drie jonge dochters en een volwassen zoon en dochter. Ik werkte voorheen als soldaat. Mijn salaris is maandenlang niet betaald en de oorlogsomstandigheden zijn voor iedereen erg moeilijk geweest: hoge prijzen en een voortdurende staat van beleg. Door dit alles hebben mijn gezin en ik zwaar geleden, aangezien we afhankelijk waren van mijn inkomen. Ik moest gaan werken als dagarbeider. Soms leende ik geld van burens, familie en de winkels in de buurt en mijn schuld nam toe. Al gauw leende niemand me meer iets omdat ik hun niet terug kon betalen. Ook moest ik enkele bezittingen van mijn vrouw verkopen. Elke dag werd ik somberder en gestreter. Ik maakte vaak ruzie met mijn vrouw en zij besloot om bij haar ouders te gaan wonen vanwege mijn onvermogen om haar en de kinderen te voeden en vanwege mijn slechte humeur. Onlangs heb ik een voedsel- en hygiënepakket ontvangen en daardoor ben ik rustiger geworden en heb ik weer hoop gekregen. Ik heb mijn vrouw gebeld en gevraagd of ze weer terug naar huis wilde komen. Ze was zo blij toen ze hoorde dat er weer voedsel op tafel stond en we minstens een maand te eten hadden. Ze is thuis gekomen en we zijn herenigd! We zijn iedereen die aan dit pakket heeft bijgedragen dankbaar en we hopen dat jullie willen doorgaan met ons te ondersteunen.'

Wat is de situatie nu in Jemen?

Door een allesverwoestende burgeroorlog verkeert Jemen op dit moment in de schrijnendste hongersnood ter wereld. 14 miljoen mensen dreigen zo ondervoed te raken dat zij zullen overlijden. Nu al sterven dagelijks 130 kinderen aan voedselgebrek, schat UNHCR.

Vier partijen vechten om de macht over Jemen. Als oorlogstactiek worden voedselvoorzieningen vernietigd. De economie is volledig ingestort, en van gezondheidszorg is geen sprake meer. Ziektes als cholera verspreiden zich door het land. Vooral kinderen onder de vijf jaar zijn hier door ondervoeding niet meer tegen bestand, en overlijden.

Al twee miljoen Jemenieten sloegen op de vlucht. 75 procent van de bevolking heeft humanitaire hulp nodig. Deze catastrofe krijgt bijna geen aandacht in de media. De grenzen van Jemen zitten op slot, waardoor bijna niemand het land in of uit kan. Jemenieten zitten in de val, en hulpverleners en journalisten kunnen hen nauwelijks bereiken.